

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petítor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 6 frt — kr.

Félévre . . . 3 > — >

Negyedévre . . . 1 > 50 >

Egy hónapra — > 60 >

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Félévre . . . 4 > — >

Negyedévre . . . 2 frt — kr.

Egy hónapra — > 80 >

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Félévre . . . 5 > — >

Negyedévre . . . 2 > 50 >

Egy hónapra 1 > — >

Egyes szám ára 4 kr.

Állami közigazgatás.

»Fővezérelvekül e részben a kormány egyfelől a közigazgatás államosítását, másrészt életképes és valódi tartalommal bíró önkormányzat létesítését jelöli meg.« Ezek az új miniszterelnök szavai, mivel a közigazgatás javításáról adott programját végzi.

»Magadtól mondd ezt, vagy mások mondották neked?« Lehetne kérdezni, én azt hiszem mások mondották, annyiszor mondották, hogy a miniszterelnök elhitte a fából vaskarikát.

Mikor Szilágyi Dezső 82. vagy 83-ba, még mint ellenzéki tartotta nagy beszédét a közigazgatás államosításáról és mikor Tisza Kálmán annyi hévvel és sikerrel czáfolta őt, s mutatta ki az állami közigazgatás nálunk veszélyes voltát; e sorok írója így szólította meg Szilágyit: »Kérlek, ha te is azt hiszed, hogy a közigazgatás államosítását annyi kautelával kell körül venni, hogy az a köz és egyéni szabadságra veszélyes ne legyen, nem jobb e régi kipróbált rendszerünket javítani, mint egy egészen újat, történeti fejlődésünkkel ellenkezőt ültetni helyébe.«

Nézetem most is ez, de persze ott Tisza Kálmán és környezetébe ez is lyukas mogoró, ez is szegre került elv, elfér a bihari pontok mellett, a röpirat mit az ellenzéki vezér irt »Felelős kormány és megyei autonomia« — nincs kezemenél, de úgy emlékszem ez a czime — papirkosárba került.

De nem Szilágyi és Tiszával van most dolgunk, paulo maiora canamus, Bánffy közigazgatási bölcsességével kell foglalkoznunk.

Hogy is van: »a közigazgatás államosítása« és »tartalommal bíró önkormányzat«, bocsánat ez a kettő így össze nem fér, s ki egymás mellé állítja, vagy egyiknek vagy másíknak, vagy mindkettőnek lényegét nem ismeri.

Az autonomia legfőbb criteriuma, hogy az autonom testület, saját hatáskörében

intézkedik és intézkedéseit saját közegeivel hajlja, illetőleg hajtatja végre; ha jól tudom Bánffy az erdélyi ev. ref. kerület főgondnoka, ez autonom testület, vajjon mit mondana hozzá, ha azt mondanék neki: »autonomiád megmarad, de püspöködet, főgondnokodat, assesszoraidat a kormány nevezi ki«; az pedig mégis különös, hogy egyes felekezetek meg tudják tartani autonomiájukat, de a törvényhatóságok, tehát az ország elvesziti, s leteszi az állami omnipotentia oltárára áldozatait.

De hát nem ezután lesz csak önkormányzatunk; »de valódi beltartalommal«, szó-szó, de minden értelem nélküli szó, amivel csak az vezethető tévutra, ki úgy is akar menni, hátha mindazon jogok, miket most a tisztikar az autonom testület megbízásából gyakorol, ezen testülettől elvétetnek, mi marad az autonomiából? Hátha annak a testületnek nem lesz közege intézkedései végrehajtására, minek intézkedik akkor! Vagy a kinevezett tisztviselő fogja azt végrehajtani? Higye, aki akarja, én nem hiszem. A birói kar is a vármegye kebléről leszakított testület, és már hallottam olyan végzését, hogy a közigazgatási tisztviselő előtt letett hamis eskü nem büntetendő cselekmény, mert az nem bíróságot viselő egyén; ime ilyen mostoha testvér lett a birói kar, azok iránt, kik csak választottak, hát a kinevezett közigazgatási tisztviselő milyen lesz azok iránt, kik csak polgárok?

De hát megmarad jogunk, vehetünk ki pótdót közművelődési czélokra, adhatunk lóversenyre díjat, megfestethetjük a banderium kivonulását a bihari földvár-ból, irigylendő jogok, megszavazzuk, az adóhivatal kiveti, beszedi, ez lesz az autonomia, »valódi beltartalommal.« Vehetünk ki utadót is, az adóhivatal beszedi, az építészeti hivatal elkölti, nekünk marad a »valódi beltartalom.« Erről az államépítészeti hivatalról épületes dolgokat lehetne beszélni, például Mező-Keresztesen szolgabirói lakás kellett, a várme-

gye megvette a nagy korcsmát, az államépítészeti hivatal csinált az átalakításról költségvetést 14,000 s néhány pár forint erejéig, Szeghalmi Bálint vállalkozott elkészíteni 8500 frtért, mire a méltó haragra gerjelt hivatalos vállalkozó Incze József, minthogy a vármegye másnak adja, elkészítette 8000 frtért, ezek pedig kinevezettek, tehát bölcsék.

Nézzük már az okokat miért kell a közigazgatást államosítani; nálunk divat egyes szólamok után indulni, báró Senyeyi Pál mondta, hogy a közigazgatás ázsiai, kapós szólam volt, utánna mondta mindenki.

Nem mondom, hogy a közigazgatás nálunk mintaszerű, még azt sem, hogy jó, de javítandó és lehet azt a mostani rendszerrel is javítani, a törvényhatóságok igyekeznek is javítani, de mindig szembe találják az uralkodó rendszert, a kormányt.

Igaz, hogy a vármegyék nagy veresztést szenvedtek már akkor, midőn követutasítási jogukat elvesztették; de ez ha elveszett is mint jog, megmaradt némileg a képviselő választásokra gyakorolt befolyással, minden törvényhatóság legalább nagy részben olyan képviselőket küld minő politikai irány benne tulnyomó és így várhatja, hogy a képviselők ez iránynak lesznek hívei, nem állítom ezt mint axiomát, mert éppen Bihar vármegye szabadelvű párti képviselői czáfolnának meg, nálunk történt, hogy a vármegye egyhangulag fölirt az állami közigazgatás ellen, szabadelvű párti képviselői pedig megszavazták azt, joguk volt hozzá, de lett volna bátorságuk, ezt a vármegye gyűlésen is hangoztatni.

Az adóügy nem jött 64 után a vármegye hatáskörébe, majd elveszett a törvénykezés, utánna a csendőrség felállításával a rend fentartása, és most az így minden hatásköréből kiforgatott testületre reá mondják, hogy nem életképes, s meg kell fosztani az önkormányzat utolsó foszlányától is.

A minősítési törvény 83-ba lépett életbe, tartalmazza azt is, hogy a belügyminiszter megbízást nyert szervezzen bizottságot, mely előtt a közigazgatási vizsgát — ad normam bírói vizsga — az alkalmazottaknak le kell tenni, mai napig sincs végrehajtva, mutat ez a közigazgatás javításának szándokára? ugyanaz évben lett megszabva a megyék dotatiója, meg lehetős szükkezüleg s úgy maradt 10 évig, 1893. évben emelkedett nevetséges csekély összeggel, például Biharvármegyéjé 12.600 frttal, ebből kellett a tisztviselők csekély fizetését javítani; érdekes lenne tudni, hogy az ugyanakkor javított bírósági tisztviselők fizetés emeléséből mi esik Biharvármegyére.

A közigazgatás irányába folyvást újabb igények támasztanak, a dolog egyre szaporodik, de személyzet szaporításról szó sincs, és ha a magunk költségére akarjuk az árvaszék személyzetét emelni, hosszú, keserves küzdelem után eszközölhetjük ki reá az engedélyt.

De nem személy szaporítást, de kevesbitést parancsol reánk a miniszter, egy törvényből, mely azt mondja, hogy a járásbíró, adóhivatal, és szolgabíró székelye is lehetőleg összeessék, kimagyarázza, hogy annak, »muszáj« úgy lenni, hiába irunk fel, a vége az, hogy kimerítve lévén a felirási jog, rendeletet hajtassék végre; mintha a szolgabírói járásokat czirkalommal lehetne kimérni.

Állítják, hogy az állami adminisztráció éppen úgy megfogja javítani a közigazgatást, mint javította az adminisztráció egyéb ágait. Vegyük sorra az állami közegeket. A pénzügy, nem tudom milyen föllele, de hogy a polgárookra sokkal rossz-

szabb mint a közigazgatás, az nem szorult bizonyításra, adóleírás iránt 1894. jan. 5-én adtam be kérvényt, még végzést nem kaptam, ezt közigazgatási közeg nem teszi. A bíróság ez javult, de mi áron, ha oly óriási összeget fordítanak a közigazgatásra, javulna az is. A személy és vagyonbiztoság a csendőrséggel javult, de mi kiadást fordíthatott a vármegye e czélra; egy csendőrséggel volt két szolgabírói járása és 8, mondj nyolcz legénye, például Derecske és Bihar-Torda, főszolgabírói járás terjedt Vértestől Szerepig jó 10 mértföld, most e területeken van legalább 40 csendőr, adott volna az állam ilyen apparátust a vármegyének az is tudott volna személyt, vagyont biztosítani.

Nagymértékben bénítja az önkormányzat üdvös hatását az is, hogy a fegyelem gyakorlását kezéből kivették, azt mondják nem, a közigazgatási bizottság önkormányzati az testület kifolyása minden bizottság mely tágabb hatáskörrel bír, mint megbízója, emáncipálja magát; de az is csak látszólagos, hogy a fegyelem gyakorlata a közigazgatási bizottság joga, a főispán kezében van az egészen, elnöke a főispán, tagja két állami hivatalnok és két választott bizottsági tag, mi ott az a két állami hivatalnok? a főispán viszhangja, de éppen ez teszi szükségessé a választást, hol hat évenként a vármegye közönsége gyakorolja a fegyelmi jogot.

Nunc venio ad fortissimum. Mi rontotta meg a közigazgatást, fölhasználják a tisztviselőt kortesnek, ez egy oldalról rontja tekintélyét, más oldalról előmozdítja hanyagságát. Vagy emeli a tekintélyt ha a főszolgabíró csendőr fedezettel szállít Váradon keresztül egy pár szeke-

ret, mely rakva van leitatott szavazókkal, a székhelyen beszámol velük, ha mind meg van jó főszolgabíró, ha nincs pironkodnia kell ügytelenségén, hogy néhány szavazatot elloptak tőle.

Ha jól korteskedett pihenhet, el is bizza magát pihen, tudja hogy azt jó szolgálataért elnézik, bajos is mást tenni, nem lehet ahhoz szigorunak lenni, ki kényes dolgokat tud, ki el tudná mondani ki mennyit kapott szavazatáért. Ki nagyon jól tudja mennyi a korcsában az alkotmányos számla, jól ismeri azt a Kiss Istvánt a ki Nagy Gábor helyet szavazott.

Ezek körülbelül okai annak, hogy a javulásra váró közigazgatás nem javulhat, de mindezen nem a kinevezés, hanem jó törvények, a személyzet szaporítása, és az autonomia szélesbitésével, fölpezdülő önkormányzat fog segíteni.

Vessünk egy pillantást azon veszélyekre, miket a kinevezési rendszer magában rejt. Mindenekelőtt fictióra fogja tenni a választási jogon alapuló parlamentarizmust, miben a hit úgy is megrendült. Akkor a képviselő választás — ha nem titkos szavazással történik — egy nagy szemfényvesztés lesz, éppen olyan jó ki lehet a képviselőket nevezni, mint a főszolgabíró. Ha a kinevezési rendszer behozatik, a polgári jog elenyészik, mert a kinevezett tisztviselő vajmi keveset fog törődni a polgárok ügyesbajos dolgával, az föllele lesz csak beamter, lefele zsarnok, magasabb kegyeket fog vadászni, de a polgárok jogát nem respektálja, mert tudja, hogy e miatt hajszála sem görbül meg. De mi legfőbb baj, a közügyek iránt ki fog halni minden érdeklődés, mert a minden jogtól

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Uj élet.

— A »Tiszántul« eredeti tárczája. —

Egy napon nagy fájdalom vett erőt a Szereteten. Nem tudott többé uralkodni magán, megindultak könnyüi, s miként az ár hőmpölyögtek alá hófehér orcáján. Csak sirt, egyre sirt...

Igy találta őt, midőn belépett hozzá hü barátja — a Kegyelet. Nagy megdöbbenéssel vette észre barátján ez eddig soha nem tapasztalt változást, egy darabig csak szótlánul állt, de azután lelke megindult s majd hogy el nem feledkezett magáról, hogy neki vigasztalnia kell a jó barátot. Elébe lép hát s résztvevőleg kérdezi tőle:

— Oh! mondj csak, mi bajod van édes Szeretet?

— Miért e könnyár orcáidon?

— Talán az Irigység és Hálátlanság vetettek ellened újra sötét eselszövényt?

— Köszönöm részvéted — szól a Szeretet — hát nem tudád-e eddig, hogy az Irigység és Hálátlanság soha sem bántották, most sem bántják lelkemet, mert az ő eselszövényeik csak ott okozhatnak fájó sebeket, hová az Önösség beférkőzött. Én és az Önösség pedig együtt nem lehetünk, mert a mikor az Önösség beférkőzött szívembe, attól kezdve nevem Szeretet, munkám a Szeretet munkája többé nem volna. Nem ők bántják lelkemet. Nem miattok tört ki a fájdalom árja belőlem.

— A Halál jutott eszembe.

— Oh! mondj csak, nem bánthat-e annak gondolata, hogy az ő gazdagsága által én leszek szegényebb, hogy azoknak, kik a tőlem nyert erővel a legsötétebb elemek csatáját is győzelmesen harcolták át, az ő fegyvere előtt le kell hanyatlaniok?

— Nem borulhat-e az aggasztó bánat barna felhője lelkem egére?

— Nem omolhat-e az emésztő könyü zápora abból?

— Nem nyomaszthat-e el a zordon való, hogy hányan, a kikben annyira kedvem telék, mert szavaimat híven követték, most ott nyugszanak az ő birodalmában, egy-egy szük hant alatt, melyek mindegyikének súlyát lelkem érzi? S e súly minden uj hanttal csak növekszik. Nem méltán jajdulhatok-e fel panaszra: méltó-e e végzetért küzdeni?

— Nem! Nem is küzdök tovább...

— De hogy mérthesd bánatomat, s meggyőződjél az okról, mely engem ez elhatározásra birt, jöjj el velem a Halál országába. S ha meglátod ezt a rideg sötét birodalmat, benne a sok felszaporodott hantot, melyek leghivebb munkáimat fedezik, vajjon nem csüggednél-e el te is; küzdenél-e tovább, mikor tudod, hogy velük együtt minden műved e sötét országba vész el? Hinni fogod-e, hogy a habozó lélek, midőn köztem és az Önösség közt kell választania, engemet fog-e inkább követni, mikor mindketőnkre egyenlő sors vár? — E rideg ország...

— Tudom, hogy ha ezt meglátod, te is csak azt tennéd a mit én.

Megilletődve hallgatá a Kegyelet e szava-

kat, az ő szeméből is megeredtek a részvét igaz könnyüi, s nem tudott ellentmondani a Szeretet akaratának. Engedelmeskedék. De az fájt neki, hogy a Halál a Szeretetet, kit eddig soha senki sem tudott még csak elcsüggeszteni sem, most bánattól megtörve lássa. Azért, míg a Szeretet az utra felkészülődik, magára hagyá őt s ez alatt sietve elment a Halál országába — a temetőbe, virágokat tett minden sirra, fényt gyujta fel mindeniken. Ugy gondolkozott, hogy a virágok látása, miknek a Szeretet mindig örült, enyhíteni fogja kissé bánatát, a fény pedig el fog venni annak a fájdalomnevelő komor sötétségnek erejéből.

Ezután visszament a Szeretethez s együtt indulának a szomorú utra.

Midőn kiértek a temetőbe, meglepetve vette észre a Szeretet a Kegyelet gyöngédségét és a bánattal árnyékolt hála pillantásával veté fel rá szeméit. De amint az első sírhoz elérkeztek, nem tudta visszatartani magát s irtoztató fájdalommal tört ki:

— Ez hát-e a czél?

— Ezért van hát tusám, hogy jutalma egy-egy hant legyen, eszméltető jeléül annak, hogy hiú munka, a mit végeztek, dőre küzdelem, amiért csatázom?

E hangokra felesillant előtte a Hit fényes alakja, gyermekével a Reménnyel és megszólította a Szeretetet:

— Oh Szeretet! méltó-e hozzád e keserű kifakadás?

— Nagyon jól tudom bánatod okát, de ez nem elegendő ok lelked kitörésére, nemes munkád abban hagyására. És a minél még maróbb fáj-

megfosztott pária nem fog a közügyek iránt érdeklődni. Kihal az emberekből az úgy is megfogyott önérzet csuszni-mászni, talpat nyalni fog mindenki, mert be kell látnia, hogy csak ez vezet célhoz.

Am tessék magának e Herostratesi dicsőségben Bánfiy, mi az ő »beltartalommal bíró« önkormányzatából nem kérünk.

A képviselőház ma csütörtökön ülést tart, mely alkalommal a kultusz miniszteri tárcza 1895-iki költségvetése kerül napirendre. — Ez ülésen Wlassich Gyula kultuszminiszter ki fogja fejteni programját.

A főrendiház mentelmi bizottsága január 26-án délelőtt 11 órakor ülést tart. Napirend: Gróf Károlyi Tibor, gróf Desseffy Aurél, gróf Wenkheim Dénes és gróf Almásy Tassiló főrendiházi tagok mentelmi jogának felfüggesztése tárgyában, a kisjenői és gyöngyösi járások főszolgabirái által tett felterjesztések tárgyalása.

Erdélyi Sándor igazságügyi miniszter Szilágyi Dezső hagyatékából első sorban a bűnvádi eljárást fogja tárgyalatni. — A már kész tervezetet az új miniszter revideálja s az esetleges módosítások után a korona elé terjeszti jóváhagyás céljából.

A csáktornyai kerületben, amelyet eddig Wlassits Gyula kultuszminiszter képviselt, a katolikus néppárt a csáktornyai Ferencz-rendiek klostromában népes értekezletet tartott, amelyen jelen volt Major Ferencz dr., székesfejérvári főorvos s a fejérmegyei katolikus néppárt egyik oszlopos férfa. Az értekezleten elhatározták, hogy Wlassits ellenében Major Ferencz dr-t léptetik föl s hogy nyomban megkezdik mellette az akciózt. Tekintettel arra, hogy a Muraközben erős már a katolikus néppárt, Wlassits Gyulának rendkívül kemény küzdelemre van kilátása.

Vilmos német császár Berlinből érkezett hírek szerint szeptember hónapban Rómába megy. A Vatikánban nem hisznek a császár eme utazásában, mert nem teszik föl, hogy a császár akkor zavarná a pápát, amikor a birodalmi gyűlés katolikus tagjaira szüksége van.

dalmat semmi sem okozott, az, hogy te pályafutásodat hiu munkának, dőre küzdelemnek nevezed . . . Mert ha te működni megszünöl, megszünik minden szép, nemes; kihal ez édes zengzet, mely békességet diktál és törvényt szabott az embereknek . . . Ha ez elnémul, még csak képzelete is kővé dermedt a jövőnek. Nem!? Munkálkodjál! Munkád lesz gyógyszer bántódnak.

— Munkálkodjál — szól a Szeretet — munkálkodjál emésztő bánattal, s azzal a gyötrő tudattal, hogy jutalmul működésednek e sötét ország határt szab?

— Ugy?! Érted, mond a Hit.

— Ennyi küzdelmek után most derül ki, hogy eddig az Önösség működött a szeretet köntöse alatt. Igen! Az működött. Tanu rá az emésztő bánat és jutalom ürügye.

— Hát nem tanultál-e tőlem szenvedni? Nem elég jutalom-e az én világom?

— Ki vagy te, hogy szenvedésekről, miket nem tudok vonásaidon felfedezni, és világodról beszélsz?

— A Hit, aki nagy szenvedések árán jöttem e világra.

— Nézd a keresztet.

— Nem látod-e, hogy ott könyvek helyett vér esurog alá s jutalom gyanánt tövis korona köríti a főt? E vér mosá le arczaimról a bánat vonásait; e korona a legdicsőbb jutalom, mert ez egy új világ — az ige világának — koronája.

— E szenvedés minő volt a tiedhez képest. . . Ehhez hasonló többé nem lehet, mert ebben

Lapszemle.

Budapest, 1895. jan. 23.

Magyar Állam a négy év előtt elhalt hercegprimás, Simor János, emlékének szentel kegyeletes sorokat.

Hazánk azzal az indítvánnyal foglalkozik, melyet Somogyvármegye törvényhatósági bizottsága a vármegye közgyűlése elé terjesztett s azt egész terjedelmében közli. Az indítvány a mezőgazdaság bajaival foglalkozik és azon eszközökkel, melyek e bajon segíthetnének.

Nemzeti Ujság a liberalizmus által okozott korrupciónál beszél, mely ez elveiket megtagadó férfiaknak egész generációját nevelte fel. Apponyi már régóta és számtalanszor miniszter lehetett volna, de csak azért nem lett, mert elveit nem adta fel soha. Ideje, hogy végre útját állják ennek a minden parlamentarizmust és erkölcsöt elfojtó ál-liberalizmusnak.

Pesti Hirlap abból az alkalmából, hogy Körösi József statisztikát állított össze a sikasztásokról, a mai általános társadalmi romlottság okait kutatja s azt mondja, hogy ezen segíteni csak egyetlen gyógyszerrel lehet s ez az, hogy meg kell szüntetni a pénz után való sóvárgást s a megélhetést könnyebbé kell tenni mindenkire nézve.

Pesti Napló a fuzió kérdésével foglalkozik s dicséri Apponyit, hogy szilárdan ragaszkodott közjogi programjához s ezeket nem dobja oda áldozatul csak azért, hogy hatalomra juthasson. De a mostani politikai viszonyok alakulása folytán már a szabadelvű párt is nyugodtan bele mehet az Apponyi követeléseibe s a fuzió létrejöhet, annál is inkább, mert erre az országnak nagy szüksége van(?)

Magyar Hirlap a szász paktummal foglalkozik s elítéli a mieiszterelnököt magatartásáért s rámutat ama bajokra, melyek e paktumból Magyarországra háramolhatnak.

Egyetértés a király multkori kihallgatásának eredményéről beszél s elítélő hangon nyilatkozik a szabadelvű pártnak mind akkori, mind mostani magatartásáról.

Pester Lloyd a bolgár kormányval foglalkozik s elítéli az osztrák-magyar külügyi hivatalhoz intézett átiratáért.

Neues Pester Journal a Szilágyi ház-elnökségét tárgyalja és nagy nyereségnek tartja a parlamentre nézve.

Nemzet avval az irattal foglalkozik, melyet Nacsevics bolgár külügyminiszter az osztrák-magyar külügyi hivatalhoz intézett, s melyben a bolgár kormány lemondásával fenyegetődik, ha Ausztria-Magyarország nem egyezik bele a január 1-én életbe léptetett fogyasztási adóknak a Bulgáriában tartózkodó osztrák és magyar alattvalókra leendő alkalmazásába. — Az iratot sértő és goromba hangja miatt rendkívül elítéli.

Budapesti Hirlap a szászok magatartását tárgyalja, hogy miért támadnak a magyarság ellen. Szerinte a szászok hatalmukat, vagyonukat, egyetemüket, egyházukat stb. féltik s ezért izolálják el magukat, mert a szász faj nagyon fogy, pedig minden áron fenn akarja magát tartani.

Magyarország szintén a szászok paktumáról beszél s nagyon elítéli Bánfiyt magatartásáért, hogy a nemzetiségekkel képes szövetkezni hatalma fenntartása végett.

Hat milliós per.

A mult évben Gyalokay Lajos t. elnökhöz egy deputáció állított be. Falusi emberek voltak mind, s csak annyit kértek tulvirágos nyelven, hogy vigyázzon az elnök egy perre mert ha az elvész, koldus lesz a falu népe . . .

Bizony sok ember lélegzik fel, ha megolvassa, ami következik:

A 8000 lakossal bíró Komádi város kisebb gazdáit 1893. évben pert indítottak dr. Guthy Benő fővárosi ügyvéd által a város, mint testület s a nagyobb gazdák ellen. A per azon szerződés érvénytelenítésére irányult, melyet a kisebb és nagyobb gazdák 1877. október 1-én kötöttek meg egyezségeleg két napi tárgyalás után, mely a következőleg hangzik:

Egyesség: 1) Komádi város összes lakossága elismeri, hogy azon földbirtokok, melyeket az 1863-ik évben Oszváth Rafael által készített és a jelenlegi tényleges állapotot kimutató térkép s földkönyv szerint részint az egyes lakosoknak, részint a községnek mint erkölcsi testületnek birtokaiban találtak, azoknak feltétlen tulajdonaikat képezik. 2) Elismerik, hogy a fentebbi ponthoz képest

retet oldala mellett hallgatta végig, megérté azokból kötelességét. Azóta minden évben elvezeti hű barátját a Szeretet, a Halottak országába. Megvirágozza a sírokat, felgyújtja a fényt, s e jelre megjelenik a Hit is. A Szeretet ölelve fogadja őt, megújítja vele szövetségét, s új erőt nyerve tér vissza a síroktól, folytatja nemes munkáját tovább, mert hisz csak egy új életnek küszöbe a sír.

Umbra.

Apróság.

Replika. Giza emlékkönyvébe egy magas röptü elme ezt az emléksort írta:

»En mindenek a magvát szeretem. A külsőség semmi.«

A pajkos Giza pedig folytatólag ezt írta hozzá:

»Akkor hát veled valóságos gyönyör lehet csesersnyét enni.«

Nagy különbség. Egy vidéki ember Budapestre készül utazni és utbaigazitásokat kér egy barátjától, a ki már volt a fővárosban.

— Mit gondolsz, mennyit költhetek napjában?

— Azt hiszem, ha huszonöt forintot rászánsz, ez untig elég . . .

— De feleségemet is magammal viszem.

— Akkor elég lesz tíz forint.

megettört a fulánk, mely miatt te most működni többé nem akarsz.

— Az én fulánkom? . . .

— A Halál?

— Hisz az most is győzedelmeskedik.

— Hát nem tudod-e, hogy a kereszt halottján is győzedelmeskedett, de csak azért, hogy ez által a siron túl, új világban új élet nyíljen, melynek dicsőségéről halandó elme még csak képzelősködni sem merhet?

— E világot a te számodra nyitottam meg. Ott nem ismerik az Önösséget, nem ismerik a Halált. Ott örök élet uralkodik.

— Miért tehát a Halál ellen zúgolódn? Ez csak az Önösség működésének szabhat határt, de te túléd.

— Önts ki hát könyeidet, hogy elmoshassad velük bánatod tömegét, aztán folytasd munkádat tovább, s ne legyen hely, honnan szived jótékony sugarait megvonnád, mert tudd meg, hogy a kereszt halottja is az egész világért szenvedett.

— Hű gyermekemet a Reményt pedig itt hagyom, biztatni a kétséges sziveket, hogy téged kövessenek és jutalmul világomat nyerik. Ha pedig napod borus, küzdelmed nenéz lesz, vigasztaljon és erősítsen téged az a tudat, hogy Hit és Remény hű frigyeseid.

A Szeretet megérté a Hitnek szavait. Nem is tört ki kebléből többet panaszzó, hanem a Hit és Remény segítő karjaira támaszkodva, bejárja a hantokat.

A Hit szavai eloszlaták emésztő, sötét bánatát.

A Kegyeit pedig, ki a Hit szavait a Sze-

közös és felosztásra tartozó terület egyedül azon közlegelő, mely a hivatalos földkönyv és térképen, mint ilyen jelentkezik. 3) Ezen egyedül közösen és felosztandónak elismert terület pedig kölcsönösen és egyhangu beleegyezéssel akként osztandó fel, hogy Komádi város összes lakosságából azok, kik 1848. előtt uraló szolgálókat teljesítették, s azok kik 1863-ik évig ház telkeket nyertek, — külső birtokaikra tekintet nélkül fejenként egyenlő részeket kapjanak. 4) Az összes határ rendezése és tagosítása szintén elfogadtatván annak mikéntjére nézve a perhez csatolt tervrajz és mérnöki jelentés egyhangulag megállapítottatik. 6) Határozottan kimondatik, hogy kinek-kinek birtok illetősége a foganatosított becsü illetve osztály alapján osztályozott holdakban adandó ki. 7) Azon egyének, kik az új kiosztás folytán tanynai épületek, vagy hasznosított fákra jönnek birtokába, ezek értékére az új tulajdonos a volt tulajdonossal szabadon egyezkedhetik, s ha ez esetre nézve egység egy év lefolyása alatt létre nem jöhetne, a volt tulajdonos ezen határidő alatt épületeit és hasznosított ültetett fáit elviheti. Ezzel a jegyzőkönyv felolvasatván, s megértelmezettvén, az helyben hagyott s helybenhagyás után aláíratott. Szücs Lajos kir. törvényszéki bíró mint kiküldött. Miskolczi Kálmán kir. törvényszéki h. jz. Halász Kálmán tagosító mérnök. Némethy Károly felperes ügyvéd. Rácz Lipót alperes ügyvéd. főbíró: Pálfi Mihály mk. stb.

A kereset tehát nem kevesebbet kívánt, mint a komádi határban fekvő, összesen **20,359** katasztrális hold közös birtokterület újabb felosztását, a mely birtok közel **hat millió forintot** képvisel.

Az eset annak idején nagy feltűnést keltett s a lakosságot izgalomba hozta úgy, hogy midőn Mihályházy Kálmán törvényszéki bíró a helyszíni szemlét megakarta ejteni, esendőrfedezetet kellett kérnie, mert a nagyobb gazdák közt elterjedt a híre, amit segítettek terjeszteni a felperes kisebb gazdák is, hogy jön a bíróság, osztják már a földet! Akkor esendőr védte a bíróságot, most a bíróság védi azok igazságát, kik rémületükben a bíróság ellen fordultak.

A nagyváradi királyi első folyamodásu törvényszék előtt tegnap referálta ezt a hatalmas pert Mihályházy Kálmán törvényszéki bíró, ki csaknem két hónapig ezzel az ügygyel foglalkozott. Erős judiciumát, tudásának egész tárházát vitte bele e nagyfontosságú perbe, s előadásából nemcsak jogászaink, de a nagy közönség számára is a következő kivonatot hozzuk:

Az 1877. október 1-én létrejött s fentebb közölt, jogerős bírói végzéssel jóváhagyott egység szabálytalanságát felperesek nem is állították. Csak azt hozták fel, hogy az egység megkötésekor voltak tévedésben, félre voltak vezetve s így jogot vélték arra, hogy az egység érvénytelenítése mellett Komádi város egész határát feloszassák; mert azt hitték, hogy csak a várost körülvevő vizalatti területekre vonatkozott az egység, nem pedig az egész határbeli földekre.

A bíróság először a perelhetőség hiányát állapította meg. Mert az egységet átvizsgálva kitűnt, hogy azt részint az életben levő felperesek, részint jogelődeik elfogadták, aláírták, s ezen egység alapján az urbéri rendezés és felosztás 1880-ban bírói végrehajtás útján végbement, sőt kinek-kinek birtokára a tulajdonjog be is kebelezetett. — Nem perelhetnek tehát azok, kik ezt az egységet elfogadták s a földet használják is.

De az 1870. LIII. t.-cz. 52. §-a s továbbá

az 1836. X. t.-cz. 10. §-a az ilyenmü jogérvényes bírói egység vagy ítélet ellen a kiigazítási kereseten kívül egyéb perorvoslatnak nem ad helyet. A birtokrendezési perek folyamán történt tévedési, számítási, felosztási és kimérési hibák helyreigazítása csak kiigazítási perrel eszközölhető, de nem egyszersmint a kiigazítási per 1 évi határidejének elmúltával, mint ez esetben is, rendes peruton.

A bíróság belement a kereset érdemébe is, s bírálta, hogy volt-e tévedés, félrevezetés? Felperesek ennek lehetőségét sem igazolták. A bíróság tévedés folytán csak oly jogügyleteket érvényteleníthet, mely menthető s nem a tévedő saját hibája, vagy mulasztásából keletkezett. Az iratok igazolják, hogy az egység bíróság előtt történt, felperesek előtt felolvasták, megmagyarázták, s ők aláírták, (tehát nem mondhatták, hogy olvasni nem tudnak!) a felosztást elfogadták, birtokba vették s egy részét, a nekik jutott illetőségnek el is adták. — (Ez a legjobb!) Tévedés tehát nem történt, s e tárgyban már 1884-ben beadott keresetükkel is elutasítottak.

Félrevezetés nem volt, mert kiderült, s ez a legérdekesebb része az indokolásnak, hogy Komádi városban 2 természetű birtok létezett; egyik az, mely az 1821-iki térképen s az akkor készített földkönyvben az akkori lakosok kezén, mint urbéres birtok találtatott s mint olyan, herceg Eszterházy Pál uradalma által is elismertetett. Ezen természetű birtokoknak az illetők, illetve jogutódaik (alperesek) kétségtelenül tulajdonosai, melylyel rendelkeznek, s melyek felosztás alá nem jöhetnek.

A másik természetű birtok volt, mely az 1821. hitelesített térképen mint vízborította terület szerepel, de azóta a víz alól a legnagyobb részben felszabadult, kiszáradt föld. Ezeket a volt közlegelővel együtt — leszámításával a hercegségi uradalom részére kiszakasztott 13,500 holdnak — Komádi város volt urbéres lakosainak, (tehát a régi lakosoknak) hagyta a hercegség a következő egyezés szerint:

Mely egyrészről herceg Eszterházy Pál Ö Főméltósága mint földes uraság teljhatalmubiztos Mészáros Károly ur és másrészről Komádi község volt urbéres lakossága között, a legelő elkülönítése és a vizalól kiszabadult tereteknek visszacsatolása iránt indított perben örök és megmásolhatatlanul kötöttet. Mind a főméltóságú Herceg ur ő magassága, mind a volt urbéres lakosok, tekintetbe véve a kölcsönös pereskedések bírói megoldásának bizonytalanságát, úgy az azzal járó költségeskedéseket, mivégből örömmel ragadják meg az alkalmat és számba véve a víz alól kiszabadult teretek, legelő, nádlások mennyiségét, azokból a főméltóságú Herceg a legelőt egészen a volt urbéres lakosoknak átengedi, a víz alól kiszabadult terménnyiségéből pedig 1200 négyszög ölével számított 13,500 tizenháromezeröttszáz holdat magának megtart, a többi a volt urbéres lakosoknak átengedi, azonban ezért és az átengedett legelőért fizetnek a volt urbéres lakosok husz év alatt egyenlő ért. részekben félvenként május és november 1-én 500 frtjával s a hátralevő összegek 5% kamatjával sommás szóbeli per terhe alatt 20,000 huszezer osztrák értékű forintot, mely összeget mindenkor a község főbírája beszédni s az uradalmi pénztárba Derecskére szállítani köteles.

Ezen birtok tehát a volt urbéresek tulajdonát képezte, a mely birtokot a fent közölt egyezés szerint felosztották.

A kisebb gazdák érvényteleníteni akarják az egyezséget, pedig az rájuk nézve előnyös volt.

Mert ha a közös területet arányosan osztották volna fel, a kisebb gazdák, a kik közt sok volt a jövevény, földhözragadt, — semmit vagy kevesebbet, mint most, kaptak volna.

Nem lehet tehát az egyezséget felbontani, mert a mostani felperesek el is adták a birtokukat egyrészben, s akik megvették, azokat háborítani nem lehet. A telekkönyvi jogállapot megrendítése volna az, ha a keresetnek a bíróság helyet adna.

A per vége felé felperesek megelégedtek volna a város tulajdonát képező 1816 hold felosztásával is. A bíróság ebbe sem ment bele, mert a község már 1821-ben birtokosa volt ezen 1816 holdnak s a herceg Eszterházyval kötött egyezésben is ugy szerepel.

A törvényszék, melynek elnöke: Gyalóka y Lajos, bírái: előadó Mihályházy Kálmán és szavazó Tóth Imre, jegyzője: Fekete Izidor voltak, — ezen előterjesztést elfogadta s felpereseket *keresetükkel elutasította* s a perköltségekben elmarasztalta.

Az alperesek ügyét Némethy Károly, Ficzek Lajos és dr. Mártonffy Bogdán ügyvédek vitték.

—ő.

Karcolatok.

Programbeszédekről írni? — igen nehéz és nagyon haszontalan munka! Először azért, mert ha talán nem egészen a delfi orákulum újra föllevenített stílusában vannak szerkesztve legalább is az ugynevezett »általánosság«-ban mozognak, hogy a leggondosabb »vegyelemzés« sem bír tisztába jönni az iránt, hogy voltaképpen mit »ígérnek?« — S másodsor azért, mert a mikor kellő helyen, kellő időben és kellő módon elmondják, mindenki ugyszólván »öszönyszerűleg« érzi, hogy úgy sem fogják »megtartani!«

A legújabb kormány programbeszédje azonfelül, ha igazán »kivétel« képezhetne, akkor is olyan Bánffy-kivétel lenne! —

De ime igen érdekes és nagyon jellemző körülmény, hogy a kérdésben forgó beszédre vonatkozólag, némely »fél«, »negyed«, »tized« stb. hivatalos lapok »esetleg« olyan egyformán beszéltek, az az hogy irtak, mintha csak idevágó cikkeik »egy anyaméhből születtek« volna. Például a »Nemzet« és a »Szabadság« minden gondolataikban »csodálatosan« »találkoztak.«

S mindketten egy furcsa »önvallomást« cselekedtek!

Tudniillik, ha valaki azt várta, hogy majd talán azt fogják hirdetni, hogy abban a beszédben »legjobb« volt az, hogy »nem volt benne a fuzió«, — ugyancsak erősen csalódhatott.

S hát bizony ellenkezőleg azt konstatálják, hogy abban »legrosszabb« volt az, hogy »semmi sem lehetett benne a fuzióból.«

De végre is hogyan »merészel« olyan »arrogáns« lenni az a kis — Apponyi — hogy még csak segítségére sem siet a nagy — Bánffy-nak!?

*

Kirándultam — Körös-Tarjánba! — mert legutóbb »egy pár napig« ez volt a »leghiresebb« hely, ha nem is az egész világon, ha nem is a kontinensen, ha nem is az országban, legalább »ezen megyében«, ez lévén azon pont, melyre nézve »Nagy« főszolgabíró ur »protestált.«

Kirándultam tehát oda. — Fenn találtam »őt« a »hegy csucsán.« Resteltem felmászni a magasban. Csak úgy alulról »megintervjuoltam«: hogy ugyan mit is tetszik felelni azokra a »bizonyos kérdésekre?«

Hallgatott. — A bölcsek igen jól értenek ahhoz, mikor hallgassanak.

De azután megtudtam másoktól, hogy felelni sem nem »kiván«, sem nem »szeret«, sem nem »akar«, sem nem »tud« stb. —

Még valami jut eszembe! — Végiglapoztam »azóta« az országos egyleti statisztikát s

megszámláltam majd kétszáz »protestáns« és két száznál több »zsidó« egyesületet.

Föltehető-e, hogy még valahol néhány »katholikus« főszolgabíró is léteznék? Ha igen, akkor a pótlólagos kérdés az:

Valljon hallotta-e valaha, hogy ezek közül csak egy is, hasonló esetben »ugy« cselekedett volna?!

*
»Klerikális bujtogatók,« »huhogó baglyok,« »kriptaszagu czopfok,« »sirjaikból kikelt kísértetek« stb. — lám ezek a »liberális« »modern« hírlapirodalomnak »reczipiált« műkifejezései!

Apropos! — kísértetek!
Lapunk szerkesztősége az utóbbi időkben, ugy estéknént, gyakran láthatott — persze csak olyan — »élő« — kísérteteket!

Jöttek azért, hogy a reájok nehezedett »nyomdafesték«-ből — akár áldozatok árán — »kimosakodhassanak« s »kitörölközhessenek.«

Beh »kényesek« — »most,« — S hát miért nem voltak »olyan« kényesek — »előbb« — »akkor?«

*
Pusztá »véletlenség,« hogy a fenn említett élő kísértetek, ezuttal, mind »zsidók« voltak.

De mivel — még áldozatok árán sem — kaptak tőlünk »pardont« és »gráciát,« tehát — mi következik ebből?

S hát következhetnék-e — ma — itt — más? — mint: ime »antiszemiták« vagyunk?!

*
Feldheim ur »protestált.« — Valljon mi ellen? — Hát bizony az ellen, hogy jóakarói meg ne fizezsek érte ama bizonyos »válságdíjját.«

Persze ez talán csak »theatrum,« vagy csak a »spekuláció őstünet« volt.

De egy pillanatnyi »morális szikra« is — lehetett.

S bizony ez esetben — ama bizonyos háttérnél — alighanem »többet ér!«

*
Ime az »idők tanujele« a következő tény. Egy közintézetnél — helyben — arról folyt a beszéd, hogy valamelyik »helyet« kivel kellene betölteni?

A legelső felszólaló »keresztény« volt s egy »zsidó« ajánlott.

A második véleményező »zsidó« volt s kimondta, hogy ez idő szerint okvetlenül »keresztény« kell.

Lám milyen megható »testvéri« türelem és egyetértés uralkodik közöttünk.

S persze föl sem tehető, hogy az a második arra gondolt volna: »elég abból!«

S persze arra épen nem gondolt: hátha esetleg valamicskét »lekvittelni« lehetne?!

Cerberus.

Nagyvárad város közügyei.

Hirdetmény.

Nagyvárad város, mint sorozójárás részéről közhírré tétetik, miszerint az idej ujonczozás folyó évi márczius hó 29., 30., és április hó 1. és 2-ik napján mindenkor reggel 8 órakor kezdődleg az újvárosi tüzoltó-laktanya helyiségében és pedig akként tartatik meg, hogy márczius hó 29-én az 1874. évi születésű és nagyvárad illetőségű I-ső korosztályu hadkötelesek, márcz. hó 30-án az 1873. évi születésű, nagyvárad illetőségű II-ik koroszt. hadkötelesek, ápril hó 1-én az 1872. évi születésű és nagyvárad illetőségű III-ik koroszt. hadkötelesek ápril hó 2-án az 1874., 1873., 1872. évi születésű és idegen illetőségű I., II. és III-ik koroszt. hadkötelesek fognak sor alá állíttatni.

Felhivatnak ennél fogva az érdekelt hadkötelesek, hogy a jelzett helyen és időben pontosan megjelenjenek, mivel különben a védtörvényben előirt szigorú büntetéssel fognak fenytetni.

Közhírré tétetik egyidejűleg, hogy az 1874. évi születésű és nagyvárad illetőségű I. k. o. hadkötelesek részéről a sorshuzás f. évi február hó 10-ik napján, reggeli 9 órakor a kis város-

háza sorozó termében (Fő-utca Széchenyi szállodával szemben) fog megtartatni, a melyen való megjelenésre az illető hadkötelesek, szülei vagy gyámjuk felhivatnak.

Nagyváradon, 1895. évi január hó 21-én.

Darvassy Lajos,
tanácsnok, kat. ügyi előadó.

Hirdetmény.

Az 1890. évi I. t. cz. 25. §. értelmében az egyes állami adót nem fizető utadó kötelesek 1895. évi lajstromai elkészülvén, ezt oly hozzáadással adom az érdeklődők tudomására, miszerint ezen lajstromok a mai naptól számítandó 15 napig a városi adóhivatal udvari hátsó épületében közszemlére ki lesznek téve — ahol az érdeklődők — azokat megtekinthetik és az esetleges sérelmes kivetés ellen kérvényüket — a jelzett határidőn belül — nagys. Sal Ferencz kir. tanácsos polgármester urhoz beadhatják.

Nagyvárad. városi adóhivatal 1895. jan. 24.

Bordé Ferencz,
adó- és pénzügyi tanácsnok.

NAPTÁR.

— Január 27. —

Csütörtök. Róm. kath. Timót. Prot. Timót. Gör. kel. Tacziána. Izr. Tebeth 28.

Nap két 7 óra 19 p., nyug. 4 óra 34 p. Holdkette 7 óra 02 p., nyug. 2 óra 44 p.

Január 26. II. Tiszti-estély.

„ 26. A belényesi ipartestület táncmulatsága.

„ 26. Molnárok bálja a »Zöldfában«.

„ 26. A Sebes-Körös vízszabályozó és ármentesítő társulat közgyűlése.

„ 27. A Szépitési-egylet közgyűlése.

„ 27. A nagyvárad 48-as kör estélye.

„ 28. Vadász-bál Szalárdon.

„ 31. Nagyvárad román ifjuság táncszestélye.

Február 1. Nagyvárad kereskedelmi akadémia megnyitása.

„ 2. Szalontai olvasó-egylet táncszestélye.

„ 2. Kaszinó bál Nagyszalontán.

„ 2. Iparos bál Sarkadon.

„ 2. Jelmezbál Mező-Telegden.

„ 2. Velencei népkör bálja.

„ 5. Váry Szabó Béláné kolon bálja a Zöldfában.

„ 9. Kereskedő ifjak köre bálja.

„ 10. A »László malom« rendkívüli közgyűlése.

„ 10. Polgári kör« bálja Sarkadon.

„ 10. A nagyvárad iparos ifjak önképző körének táncszestélye a Zöldfa szállodában.

„ 11. Muzem bál a Sasban.

„ 16. Jelmezes tiszti estély.

„ 17. Református bál a Fábete Sasban.

„ 25. Rendkívüli megyei közgyűlés.

„ 26. Zenekedvelők zeneestélye Fekete Sasban.

Márcz. 16. Zenekedvelők philharmoniai hangversenye a Sasban.

UJDONSÁGOK.

* **Lapunk tegnapi számában** feltehető a t. cz. olvasó közönség előtt, hogy az előtte való napról szóló országgyűlési tudósítást nem közöltük. Korábban a legnagyobb gonddal kezeltük ezt a tárgyat, példaként csak azt említjük fel, hogy br. Bánffy miniszterelnök programbeszédét is egész terjedelmében hoztuk. Jelen alkalommal sem rajtunk mult, hogy hasonló módon nem járhattunk el. De a tudósítást csak tegnap délben Békés-Csaba felől, a délelőtti alföldi vasutal kaptuk kezeinkhez. Eljártunk abban, hogy hol történt a hiba? S egyszersmind intézkedtünk, hogy ilyen hiba többé elő ne fordulhasson!

* **Rendkívüli megyei közgyűlés.** Bihar-megye alispánja az idej loavató bizottságok megalakítása végett f. évi február 25-re rendkívüli közgyűlést hívott össze.

* **Jóváhagyott alapszabályok.** A belügy-miniszter Saáp község temetkezési egyesületének alapszabályait jóváhagyta.

* **Népkonyha.** Tegnapi számunkban megírtuk, hogy Vonecz Zsigmond egy félvéka pa-

szulyt adományozott a népkonyha javára. Kijelenthetjük, hogy a nyomdában egy véka paszuly eltűnt. Ugyanis sajtóhiba folytán az »egy fél« szók közül az »és« kimaradt. Ugy kell tehát venni, hogy egy és fél véka paszulyt adományozott Vonecz Zsigmond a népkonyha javára.

* **Elmaradt szemle és ülések.** A beállott havazás és locs-pocsos időjárás miatt a következő helyszini szemle és ülések maradtak el. — A tegnap délelőtre hirdetett felülvizsgálat, az árvaház és járványkórház építését felülvizsgáló bizottság d. u. fél 3 órára hirdetett ülése; elmarad a szépitő s közlekedési szakbizottság 25-iki ülése, mert az Áldás és Part-utczák aszfaltját a jelenlegi rossz időben felülvizsgálni nem lehet.

* **Tollhiba** csuszott be tegnap »Régi idők« című ujdonságunkba. Dús László ur ugyanis nem a »Bihar«, hanem a »Szabadság« szerkesztője volt.

* **Automata készülékek felállítása.** Garay A. budapesti cég folyamodott Nagyvárad város tanácsához, hogy az utczákra a budapesti önkényes mentőegyesület javára önműködő elárúsító készülékeket állít fel. A jövedelmet az egyesület javára fordítják. A mérnöki hivatal most terjeszti be javaslatát a tanácshoz ez ügyben.

* **Hajtóvadászat Szerepen.** Ma gr. Kőrösi Károly szerepi birtokán nagy hajtóvadászat lesz. A pompás mulatságon dr. Beöthy László és Szunyogh Péter alispán is résztvesznek, kik tegnap ki is utaztak Szerepre.

* **Szivárvány Januárban.** Nagy-báródi levelezőnk jelenti, hogy e hó 22-én érdekes tüneménynek voltak tanui Nagy-Báród lakói. Ugyanis déli 12 óra után a délnyugati égövön egy minden színben látható gyönyörű szivárvány tűnt fel, néhány perczel később pedig a második halvány is látható lett. Növelte e ritka természeti tünemény szépségét az, hogy a szivárvány az erdő fái között is látható volt.

* **Megszűnt lap.** A »Margitta és Vidéke« című heti lap rövid fennállás után megszűnt.

* **Ragályfészek a N-Teleki-utczán.** Tegnap említettük, hogy a Grünfeld-féle házban levő metszőhely milyen botrányos és közegészségügy-ellenes állapotokat teremtett. A rendőrkapitányi hivatal tegnap elrendelte a vágóhid lezárását és egyuttal — amennyiben konstátálható lesz — még kihágási eljárást is fognak indítani a tulajdonos ellen.

* **A furtai jegyzőválasztás.** Furtán a mult év december hó 18-án izgalmas jegyzőválasztás volt. Az ellenpárt e választást megfellebbezte s tegnap a választás ellen a fellebbezést irásban is beadta.

* **V. F. S. B. 1894. aug. 19.** Kedves emlékek füződnek hozzá; bizonyítja e czimben leirt véset. Boldog házasság-kötés, vagy szép reményekre jogosító eljegyzés napját jelentheti az 1894. aug. 19; a betűk, a név kezdő betűi kétségkívül a holtig tartó szerelem letéteményesei. Fialat házaspár, akiknek derűs otthonába betolakodott egy kis — dehogyan — egy nagy bosszuság! A kedves asszonyka elvesztette a jegygyűrűjét és ebből roz z jeleket következtet a jövendőre. Sir, ri; a férje alig győzi vigasztalni. Ne sirjon kedves asszonyka, megvan a boldogság jelképe. Megtalálta egy szurtos cigányasszony a kaszárnya közelében egy szemét dombon. Szent Isten! a kegyed legkedvesebb ékszere: a jegygyűrűje a szemétdombon; igazán malőrös dolog. Lun k u y Teréz tiz krajczárért akarta eladni, ugy-e kiméltelen, ostoba cigányasszony. De meglakolt érte: ott ül a hűvösön. Kegyed meg ne sirjon, hanem siessen hazavinni az elveszett drága emléket, melyhez a családi tűzhely örökös derűje füződik.

* **Kincs-nincs.** Pár hónappal ezelőtt a Kossuth-utczán ásás közben Kecskeméti Lajos és Kozák Károly egy hatalmas fémdarabot találtak a földben. Budai Tógyer munkavezető elvette tőlük és azt mondta: legyenek nyugodtan, majd ő megvizsgálhatja, hogy micsoda és mennyit ér. Az atyafiak megnyugodtak a kijelentésben és hazamentek Mezőkeresztesre. Várták, várták a kincset, vagy legalább is a

híret, de a pósta nem hozott részükre semmit. Bele untak hát a várakozásba és a jegyző urhoz mentek előadni a nagy esetet. A jegyző ur megcsinálta nekik az instanciát a nagyváradi rendőrséghez; rá ragasztották az 50 kros »stempli«-t és nagy reménykedéssel feltették a levelet a póstára. A levél meg is érkezett, de a talált kincs — amit a rendőrség egyik szakértője állítja — nem értékes, mert van abban minden féle összeolvadva, csak arany, vagy ezüst nincs. Sulya lehet 6—8 kiló és a lelet a régi nagy ujjvárosi tűz alkalmával olvadhatott egy tömegbe. A mezőkeresztesi atyafiak azonban azt állítják, hogy az színarany és ők nem engedik a jussukat, inkább elmennek a királyig!

* **Bottal fizette ki.** Feldmann Samut kellemetlenül érintette tegnap az a fizetési mód, melyet F. József akar meghonosítani a hitelezők nagy bosszúságára. Egy kocsi adott el és úgy egyeztek meg, hogy a vételárral adós marad F. József. Tegnap lejárt a határidő és habár nem váltó-követelés volt, a prolongációt nem akarta elfogadni Feldmann. Ezért ellenfele egy bottal egyenlítette ki egyelőre a kamatokat és a tőkét — úgy látszik — a bíróság előtt hajlandó lefizetni a most már vele járó következményekkel együtt.

* **Kedélyes koldusok.** Ott álldogáltak a nagyhíd mellett, szánalmat gerjesztő módon ordítottak az irgalom nevében és a szeles, havas idő daczára hullott a krajezár, a két filléres veresre fázott tenyereikben. Flórián Lászlóné és Tuss Virág még is voltak már elégedve a nap eredményével, de mert volt még kilátás egy kis pálinkára valóra, folytatták tovább a siránkozást. A jövevények azonban mintha észrevették volna, hogy érdemtelenné siránkoznak az alamizsnáért, kemény szóval haladtak el a koldus asszonyok mellett és ez rettenetesen felbosszantotta a jajveszékézőket. Bosszúságukban a téli kedélyeskedésre csaptak át és ugyancsak meghöngyültek azokat, akik nem könyörültek a »szegények«-en. Ezért a kedélyeskedésért aztán bekerültek a rendőrség fogadójába.

* **Érdekes rendőri jelentés.** Hogy melyik rendőr volt, az mellékes, de érdekes reprodukálni a stílust, amelyet megeselekedett, törvén erősen a fejét, hogy válogatott szavakkal adjon jelentést kiküldetéséről e képen: »Tisztelettel jelentem, hogy folyó hó 24-én a Kóji József kutyáját fácszorsói lakos ara menetelemben az utczán tanáltam és egyszersmind ki voltam hozzá küldve, mert már 23-án egy asszonyt megharapott. — Kelt 1895. január 24. (23-án.)«

REGENY-CSARNOK.

Kis értés.

La Rosée elbeszélése. (6.)

Fordította: Veress Zsigmond.

(Folytatás.)

Marechal mindennap jobban bámulta azt a türelmet, melylyel Margit betegségét viselte. Sohasem engedte meg magának, hogy Marechal jelenlétében sohajtson, mindig oly dolgokra igyekezett a beszédet terelni, a melyekről gondolta, hogy fölvidítja, vagy legalább érdeklí férjét.

A nap legnagyobb részében együtt ültek az erkélyen. Marechal felolvasott vagy ifjúkori emlékezeteiből mesélt s Margit szép szeméibe nézett s figyelt csengő hangjára. Egy alkalommal szóba hozták, hogyan élnek a jövőben ha...

— Hagyjuk azt — mondá Marechal — éljünk csak a jelennek. Mert hiszen csak nem érzí magát rosszabbul?

Hangjában komoly aggodalom nyilatkozott meg.

— Érdeklí az önt? — kérdé Margit nevetve, — vidám kifejezést erőszakolva sáppadt arczára.

— Igen, Istenemre... nem tudom magam másképp kifejezni... de úgy hiszem most tudom... mit érezhet egy anya, ha beteg a gyermeke.

Midőn az orvosok Margitnál a tanácskozásra megjelentek, Marechal távozott a nyaralóból. Ránézve lehetetlennek látszott az orvosok komoly arcvonásait látni, hallani tőlük, hogy a Margit élete legfőlőbb csak pár hétre terjedhet. Nem, nem akart tudni semmit, ő csak oltalmazni akarta azt a szegény fehér rózsát — mint nevezte — minden szélfuvástól; s azt a néhány napot, melyet még együtt lesznek töltendők mennél napfényesebbé, mennél barátságosabbá akarta tenni. Valahányszor szobájába lépett, mindannyiszor gond nélkül arczót mutatott, kék szeméi barátságosan mosolyogtak rá s hangja szelid és gyöngéd volt, ha vele beszélt.

Marechal sohasem kérdezte Margittól, hogy hogyan érzí magát? Még csak emlékeztetni sem akarta a halál gondolatára. Nem tiltakozott a teljesen megváltozott életmód ellen sem, mert mit tehetett az ellen a mit az orvosok rendelkeztek? Neki feltétlenül biznia kellett az orvosokban, hogy azok mindent megtesznek, a mivel a Margit életét meghosszabbíthatják.

— Ha nekem szívességet akar tenni Sándor, — szólott egy alkalommal Margit, — nézze meg Monacot: játszó, mulasson, utazgasson a környéken, különben szemrehányást tesznek magamnak, hogy öre nézve teher vagyok. Nagyon jó felügyelet alatt vagyok, ápoló nőm Feldstättten igen kitűnően teljesíti szolgálatát s biztosíthatom önt, hogy nyugodtan maradhat egy-néhány napig távol.

— Nem, ebben a dologban nem engedelmekedem kegyednek, mert én tudom, hogy önnel szüksége van rám, ha még oly jó ápolónője van is. Legyen őszinte Margit, el akar távolítani magától?

Margit nevetve nyujtotta feléje kezét.

— Nem, — de nem akarom akadályozni abban, hogy élvezzen.

— Minha valamiben szükséget szenvednék itt! — kiáltott fel. — Nem, s fölfogom ma olvasni azt a költeményt, a melyet tegnap a holdvilág mellett irtam.

Kitűnő előadása volt, a költemény szívéből fakadt s Margitnak rendkívül tetszett. Úgy hallte, hogy Byron kivételével jobbat ennél nem hallott.

Marechal boldoggá tette a Margit dicsérete és elpirult, mint egy gyermek, mialatt Margit teljes bámulattal nézett rá. Mily szép férfi, gondolta Margit, s oly jó, oly végtelenül jó. Mily boldog lesz az az asszony, a kit szeretni fog.

Marechalra nézve a természet zavartalan élvezetében teltek a napok, csak a Charlotte — ki gyakrabban irt neki — levelei bosszantották. E levelek tartalma annyira fellázította, hogy a legtöbbet széttépte. A legkínosabb volt rá nézve az a merész kíváncsiság, melylyel Charlotte folyton a Norton kis asszony egészségi állapota után tudakozódott. Charlotte következetesen mindig Norton kisasszonynak nevezte Margitot, jóllehet Marechal válaszaiban róla mindig mint Marechalról emlékezett meg.

A gazdagság varázsa, mely őt mesészerűleg vette körül, nagy hatással volt rá s teljesen boldognak érezte volna magát, ha a Margitért való őszinte gondoskodás nem lett volna.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

A miniszterek mandátuma.

Budapest, jan. 23. (Saját tud. táv.) Mint Csáktornyáról jelentik, a kath. néppárt erősen szervezkedik. Dr. Major Ferencz orvost kérték föl a jelöltség elfogadására, aki készséggel engedett a bizalom megnyilatkozásának. Minden esetre erős küzdelem vár Wlassicsra.

A duna-szerdahelyi kerületben is szervezkedik a kath. néppárt. Gr. Batthyányt fogja Erdélyivel szemben fölléptetni.

A képviselőház ülése.

Budapest, jan. 23. (Saját tudósítónk táv.) A képviselőház jan. 24-én, csütörtökön d. e. 10 órakor ülést tart.

Igazságügyi államtitkár.

Budapest, jan. 23. (Saját tudósítónk táv.) A hivatalos lap egyik legközelebbi száma fogja hozni Plosz Sándornak igazságügyminiszteri első államtitkárrá való kinevezését.

A görög király.

Budapest, jan. 23. (Saját tudósítónk távirata.) Mint Athenből táviratozzák a király lemondásáról szóló hírek légből kapottak, de a számos czáfolat ellenére a királyi palotából mégis újból nyugtalanító hírek szivárognak ki a király lehangoltságáról, ki különösen a frónörökösnek a politikába való beavatkozása miatt a dínasztia érdekeinek integritását veszélyeztetve látja.

A belga király lemondása.

Budapest, jan. 23. (Saját tud. táv.) A belga félhivatalos Het Handelsblad megerősíti azt a hirt, hogy a belgák királya abban az esetben, ha a Kongo-állam megvételére vonatkozó fölterjesztést elvetnék, lemond a trónról a flandriai gróf javára. A belga király lemondása után Angliába megy és ott letelepszik. Ez a hír rendkívül nagy feltűnést keltett.

Vonatok érkezési s indulási ideje.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-50, 7-15 — 3-46.	Budapest felé 2-25, 8-43, 11-04, 12-23, 2-26.
Kolozsvárról 2-18, 10-44, 11-41, 8-00, 8-38.	Kolozsvár elé 2-19, 7-15, 2-24, 4-00, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-33, 10-15.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskőh-Belényesről 11-28, 9-07.	Vaskőh-Belényes felé 5-10, 2-10.
Gyoma-Kótról 10-10, 8-02.	Gyoma-Kót felé 7-00, 2-05.
Érmihályfalváról 8-15, 9-22	Érmihályfalva felé 6-45, 4-40.

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

Közgazdaság.

A budapesti érték-tőzsde hivatalos árjegyzései

1895. január 22.

Befizetés	Az értékpapir neve	Árfolyam
	Aranyjárdék . . . . . 4 ⁰ / ₁₀₀	124-25
	Koronajárdék . . . . . 4 ⁰ / ₁₀₀	98-75
	Magyar regále-kötv. . . . . 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀	101-25
	Magyar földteherm. k. . . . . 4 ⁰ / ₁₀₀	98-25
	Tiszai és szegedi nyer. . . . . 4 ⁰ / ₁₀₀	144.—
	Oszt. aranyjárdék . . . . . 4 ⁰ / ₁₀₀	125-75
	1860. államsorsj. . . . . 5 ⁰ / ₁₀₀	163-25
	Kisbirtokosok földhit. . . . . 5 ⁰ / ₁₀₀	—
	„ „ „ „ „ 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀	103.—
	Magyar földhitelint. . . . . 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀	101.—
	„ „ „ „ „ 4 ⁰ / ₁₀₀	99.—
	Magy jelzáloghitelb. . . . . 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀	97-50
	Pesti magy. ker. bank . . . . . 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀	100.—
	„ „ „ „ „ 4 ⁰ / ₁₀₀	96.—
500	Pesti magy. keresk. bank	1328.—
300	Egyesült f. v. takarékpénztár	1340-00
300	Magyar orsz. közp. „	865.—
1000	Pesti hazai első „	9300-00
1000	Első magy. ált. bizt. társ.	4110-00
500	Első bpesti gőzmalom r. t.	2200-00
150	Victoria gőzmalom	442-00
160	Kőbányai gőztéglagyár t.	
100	Magy. aszf. részvény társ.	303-00
20	Salgótarjáni köszénbánya	
400	Ganz és társa	2175-00
	Arany cs. és kir.	5-84
	„ 20 frankos	9-89
	„ 20 márkás	12-20

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. január 22.

I. Készáru üzlet. Amerikában nagymérvű realizációk $1\frac{1}{3}$ centnyi áresökkenést idéztek elő, mely körülmény a piacunkon a nélkül is kedvetlen hangulatot csak fokozta. Készüzletben alig volt forgalom és csak 1900 q. $80\frac{1}{2}$ kilós tolnai buza kelt el 6.70 frton.

Készüzletben nem történt eladás.

Rozs irányzata csendesebb. Az árak 5 krral engedtek és 5.49—5.45 frton jegyeznek helyben.

Árpa irányzata változatlan.

Tengeri irányzata szilárd. Hazai áruban nem volt forgalom. Orosz tengeri 5.87 frton kelt.

Zab irányzata nyugodt.

II. Határidő üzlet. Külföldi hírekre a buza ára tavaszra és őszre 3—4 krral csökkent. Rozs tavaszra azonban szilárd irányzatát megtartotta és ámbár tegnapi legmagasabb árából 3 krt vesztett, a készáru iránti érdeklődés a határidő jegyzését is magasabb színvonalon tartja fenn. Ugyanezt mondhatjuk a tengeriről május—júniusra, mely árucikk tekintetében a vételkedv egyre fokozódott.

Délután Berlin 1 márkával olcsóbb buzaárakat jelzett: nálunk a lanyha irányzat folytatódott.

Előfordult kötések: buza tavaszra 6.56—6.54 frt, buza őszre 6.95—6.97 frt, rozs tavaszra 5.53—5.55 frt, tengeri máj.—jun. 6.23—6.26 frt, zab tavaszra 6.01—6.03 frt, káposzta-repeze augusztus—szeptemberre 10.60—10.65.

Sertés-üzlet.

Kőbánya, január 22. Készlet: 116.099 drb. Urasági öreg kövér I. rendű: $41\frac{1}{2}$ —42 kr.; közép: $41\frac{1}{2}$ —42 kr.; süldő kövér: 43—44 kr.; sovány: 43— $43\frac{1}{2}$ krajczár;

Román: —.—; Szerb kövér 42— $42\frac{1}{2}$ kr.; könnyű $40\frac{1}{2}$ — $41\frac{1}{2}$.

A nagyváradai hetivásárról.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1895. január hó 22-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza 5.60—6.—. Kétszeres buza 4.80—5.—. Rozs 4.90—5.—. Árpa 4.50—5.—. Zab 5.50—6.—. Tengeri 5.50—6.—. Borsó 13.—. Lencse 15.—. Bab 8.10. Köleskása 13.—. Burgonya 2.90. Lángliszt 12.—. Zsemlyeliszt 11.—. Fehérkenyér liszt 9.50. Barnakenyér liszt 8.—. Széna fuvarral 4.95. Szalma fuvarral 1.70. Szalonna 49.—. 6 kiló zsúpp-szalma 08 kr. 150 dkgrm alom-szalma 04 kr. 1 köbméter tűzifa bikk 3.10, tölgy 2.90, eser 3.35. 100 kiló marhahus 52.—. Öntött gyertya 54.—. Lámpaolaj 50.—. Egy liter bor 6 50, új 40. Pálinka 25, szilvapálinka 95, szesz 66. Egy métermázsza kősó 10.70, nyers fagygyu 24.—, olvasztott fagygyu 36.—, szappan 24.—, birka gyapju —.—, magyar gyapju —.—. Egy hektoliter ó-bor 40.—, új-bor 30.—, méz —90, kemény faszén 2.20, puha faszén —.—, kendermag 9.—, köles 6.—, repce 12.—, dió 13.—, mogyoró —.—, aszu

szilva 16.—. Egy kilogramm savanyu káposzta 14, szalonna 58, sertéshus 52, juh-hus 34, veres hagyma 14, fog-hagyma 40, bors 1.60, paprika 1.20 barna kenyér 9. Egy liter kőolaj 20.

Forgalmi kimutatás 1895. évi január hó 22-én: Tiszta buza körülbelül 200 hltr, kétszeres buza 150 hltr, rozs 300 hltr, árpa 100 hltr, zab 200 hltr, tengeri 250 hltr, burgonya 1600 hltr. Lábás jószágok: Hizott sertés mintegy 150 darab, félhizott 280, sovány 300, süldő 650, malacz 500, hizott marha —, jármás ökör 600, fejős tehén 200, borju 80, bivaly 6, juh —, ló 197.

Marha-ártáblázat 1895. évi január hó 22-ről: Egy pár első rendű jármás ökör 320.—, 1 pár 2-od rendű jármás ökör 250, 1 pár harmad rendű jármás ökör 170, 1 pár fejős tehén 150, 1 drb vágó ökör 250 kgr. 95, 1 drb vágó tehén 150 kgr. 65, 1 drb veres borju 13, 1 drb fél éves borju 25, 1 drb egy éves borju 32, 1 drb két éves borju 38, 1 drb hizott sertés 56, 1 pár fél éves sertés 15.50, 1 pár egy éves sertés 27, 1 pár két éves sertés 42, 1 drb jó igás ló 70, 1 pár ökörbőr 11.50, 1 pár tehénbőr 10, 1 pár borjubőr 6.50 1 pár lóbor 10.50, 1 pár juh bőr 2.30.

Szent László-nyomda-részvénytársaság

Nagyváradon, Apáczá-utca 3. szám.

Ajánlja magát a nagyérdemű közönségnek mindennemű könyvnyomdai munkákra úgy mint:

Napi és heti folyóiratok, irodalmi művek, iskolai értesítők, úrlapok, rovatos ívek; továbbá **diplomák, részvények, oklevelek, bizonyítványok, eljegyzési és esketési kártyák, névjegyek, gyászjelentések, bál meghívók, tánczrendek, számlák, árjegyzékek, körlevelek, jegyzői, ügyvédi és közjegyzői nyomtatványok,** valamint **falragaszok** legizlésebb kivitelben való előállítására, úgy fekete mint színes nyomással a legjutányosabb árak mellett.

Raktáron tart egyházi nyomtatványokat, u. m.: **Kereszteltek, Egybekeltek és Megholtak anyakönyve, ezeknek kivonati ívei, Templomszámadási ívek, Bevétel- és Kiadás, Alapítványi jelentések,** stb. stb.

Megrendeléseket elfogad a nyomda üzletvezetője.

A nyomda egészen ujonnan a legdivatosabb és izlésesebb betűkkel, valamint légszesz-motorral van felszerelve és elsőrendű munkaerők fölött rendelkezik.

Mindezeknél fogva vagyunk bátor vállalatunkat a t. cz. közönség szíves pártfogásába ajánlani és maradunk

Kiváló tisztelettel

Nagyvárad, 1894, december hóban

A Szent László-nyomda-részvénytársaság.

(5) 0—15

••• Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek. •••

Ocsóbb,
mint minden
kiállításban.

ERBER IMRE

Nagyváradon, Zöldfa-utca 34. szám alatt.

(20) 5-5

Vásznak,

asztalneműek, kanavászok,

Schroll-féle Chiffonok,

ágy- és asztalterítők,

függönyök,

Cachemir és téli kendők

és minden a kézműáru szakmába vágó cikkek eladása

eredeti legjutányosabb gyári áruk mellett.

Czélunk olcsó és jó kiszolgálás!

Legújabb kalapok!!

Van szerencsénk a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy a Déri-házban levő czipő-üzletünket felozlattuk és a Zöldfa-utca

Dr. Munk-féle bazárépületben

egy a mai kornak megfelelő

uri divat-üzletet

rendeztünk be.

Legnagyobb választék és legjutányosabb áruk.

Kalapok, ingek, gallérok, nyakkendők, kesztyűk, valódi Jäger-ingek, harisnyák, illatszer, pénz- és szivartárczák. Esőernyők, sétapálczák, legújabb patent bőr Camaschnik, valódi orosz Callotsnik stb.

A legnagyobb raktár férfi-, női- és gyermek-czipőkben.

— FELTÜNŐ OLCSÓ ÁRAK. —

Nádor L. és Társa, Nagyvárad.

(16) 10-6

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Czélunk olcsó és jó kiszolgálás!